

1947

Patricio

Primul lucru de care mi-am dat seama când am pășit pe cheiul din Havana a fost că nu eram îmbrăcat adecvat pentru clima cubaneză. Niciunul dintre cei care au coborât de pe vapor nu purta haine potrivite. Pantalonii și jacheta mea din lână îmi înțepau pielea, iar șapca uzată care mă protejase de atâtea ori de zăpadă în Asturias mă amenința acum că-mi va coace capul sub soarele tropical. Spre deosebire de cubanezi – bărbații în costumele lor din in, iar femeile cu rochiile lor cu imprimeuri – noi semănăm cu o turmă de oi asudate. L-am privit cu invidie pe funcționarul de la vamă. Cămașa lui albă cu mânecă scurtă era imaginea vie a confortului. În timp ce așteptam cu documentele în mână, o secretară mulătră, care-și etala picioarele fără ciorapi și rochia cu umerii dezgoliți, a provocat fluierături de admirație din partea tuturor bărbaților ce stăteau la rând. O adevărată ispravă, având în vedere că eram epuizați și înfometați după mai bine de patruzeci de zile în care stătuserăm îngrămădiți în niște cabine mici, hrănindu-ne zilnic numai cu terci.

– Dacă nu încetați cu fluierăturile, o să am eu ac de cojocul vostru!

Lângă mine, un domn galician a dat glas gândurilor mele.

– Ei drăcie! Aici femeile sunt date naibii.

Funcționarul de la vamă îmi făcu un semn să mă apropiu.

– Prenume?

– Patricio.

– Nume?

– Rubio Gamella.

– Vârsta?

– Nouăsprezece.

– Spaniol?

– Da.

– Motivul călătoriei?

Am fost tentat să-i spun adevărul: „Știți, motivul este că în Spania e atâta mizerie, încât trebuie să ne muierăm pâinea în băltoace, că în satul meu nu mai sunt pisici fiindcă am mâncat noi toți șobolanii, că pe mama au ucis-o republicanii din cauză că a ascuns-o în casa ei pe o verișoară care era călugăriță și că pe tata l-au omorât naționaliștii din cauză că a refuzat să îngenuncheze în fața unui portret al lui Caudillo și nu mai am familie, că nu vreau să-mi petrec restul vieții spetindu-mă în mină, devorat de păduchi, și am vândut verigheta bunicii, fie-i țărâna ușoară, pentru a putea cumpăra un bilet la clasa a treia pe un vapor și să încep de la zero, numai cu ce am pe mine, în cealaltă parte a lumii. Motivul este că vreau să supraviețuiesc.” Da, asta ar fi trebuit să spun. Dar pe vapor mulți ziceau că în Cuba începuseră să-i trimită înapoi pe emigranții spanioli și că nu trebuia să le dăm motive să ne deporteze.

– Motivul călătoriei? repetă funcționarul, devenind nerăbdător.

Mi-am îngھیțit mizeriile și, cu un zâmbet larg, am răspuns la fel ca restul pasagerilor de pe vapor.

– Vacanță. Sunt în vacanță.

Am ieșit din vamă și m-am uitat în jurul meu. Cheiul se întindea în fața mea, ticsit de oameni și automobile, plin de zarvă și viață. Decupat pe un cer de un albastru strălucitor, farul castelului Morro părea că veghează asupra orașului și a locuitorilor săi. M-a luat amețeala din cauza căldurii și a trebuit să mă așez. Călătoria fusese atât de întortocheată și posibilitatea de a ajunge până în Cuba atât de redusă, încât nici nu stătusem să mă gândesc ce aveam să fac odată sosit în Havana. Sigur că nu-mi era ușor. Bunurile mele se reduceau la cinci lucruri: un costum din lână, o șapcă, niște pantofi, o fotografie a părinților mei și o conservă de sardine marinate, pe care un cuplu de portughezi mi-o oferise pe vapor. Dar mă mai bazam pe alte cinci atuuri. Primul: tupeul meu. De mic copil, n-am știut ce-i aia rușinea, iar deviza mea a fost întotdeauna să cer iertare în loc să cer voie. Al doilea: ochii mei albaștri, moșteniți de la mama și cărora li se adaugă înfățișarea plăcută a tatălui meu. Al treilea: imaginația. Aceași imaginație care, în loc să mă ajute să memorez lista regilor vizigoți¹, mi-a folosit să inventez scuze și să chiulesc de la școală. Al patrulea: tinerețea mea. Nouăsprezece ani de-abia împliniți, care-mi anulau temerile și mă transformau într-un cățeluș dornic de aventuri. Și, în cele din urmă, al cincilea și cel mai important atu: setea. Setea de viață, de viitor, de culori, sete acumulată nu pe parcursul lunilor, ci al anilor. Se spune: credința mută munții din loc, dar nici setea nu se lasă mai prejos. Setea făcuse ca un tânăr dintr-un biet sătuc din Asturias să traverseze oceanul până la Perla Antilelor. Venindu-mi în fire, m-am ridicat și am început să merg. Primele mele ore de expatriat le-am dedicat doar plimbării: am mers cu ochii ieșiți din orbite din cauza minunățiilor pe care le aveam în fața mea. Aleea Prado, piața Catedralei, cheiul... orașul era un furnicar de familii cu copii, turiști, palavragii, lustragii, vânzători ambulanți 1 Lista regilor vizigoți reprezintă un element al istoriei educației din Spania. Este vorba despre lista, ordonată cronologic, a 33 de regi din regatul vizigot (secolele al V-lea – al VIII-lea), care a fost utilizată ca test de memorie. Pedagogia modernă a folosit această listă ca un exemplu, ridiculizat, al modului în care pedagogia tradițională a redus conținutul istoriei la enumerarea numelor și a datelor. (n.red.) de fotografii erotice și chiar și ghicitoare care le dădeau clienților în ghioc ca să-și afle norocul. Dar orașul nu era o încântare numai pentru ochi, ci și pentru urechi. În Havana, muzica invadea fiecare cotlon. Ieșea pe ușile cârciumilor, din tranzistoarele care se odihneau pe pervazurile ferestrelor deschise ale caselor și din trompetele muzicanților de pe stradă sau provenea de la trupele care foloseau străzile și piețele drept scene. Când am ajuns în cartierul

chinezesc, la intersecția străzilor Zanja și Galiano, am rămas atârnat de prostit privind afișul de la cabaretul Tropicana – cu balerinele purtând coafuri cu pene de păun –, încât nu am fost atent la tramvaiul care venea cu viteză spre mine.

– Cară-te de-acolo, pramatie! țipă vatmanul.

Deși tramvaiul a frânat chiar înainte să dea peste mine, n-am putut să nu cad în fund. Un bărbat îmbrăcat în costum s-a oprit să mă ajute.

– Vă simțiți bine?

Am încuviințat. Din cauza căderii mele ridicole, demnitatea îmi era mai rănită decât posteriorul.

– Dar nu vedeți că domnului îi curgeau balele văzând picioarele frumoase ale balerinelor, iar dumneavoastră mai aveți puțin și-l trimiteați direct la cimitirul Columb? îi reproșă bărbatul vatmanului. Dă-o dracului, bătrâne!

Era un fapt dovedit; cubanezii erau în stare să vorbească în cel mai rafinat mod și, în același timp, să blesteme ca bestiile.

– Îmi pare sincer rău, amice, și-a cerut scuze vatmanul. Data viitoare să aveți ceva mai multă grijă și n-o să mai pățiți nimica. Periplul meu s-a încheiat pe plajă. Stând pe nisip, am devorat cutia cu sardine marinate în timp ce apa mării îmi mângâia picioarele obosite. Soarele era o bilă de culoare roșu aprins, înconjurată de un portocaliu intens, presărat cu pescăruși ca niște puncte negre la orizont. Înainte de a apune soarele, am adormit chiar acolo. A doua zi m-au trezit zbireretele unui vânzător ambulant.

– Durofrío¹ de cocos, lămâie și ananas, domnule! Cu gheață, doamnă!

Am deschis ochii, dezorientat, și am descoperit că eram înconjurat de familii de vilegiaturiști, care se bucurau de o zi de plajă în timp ce mă priveau cu milă și uimire. O fetiță brunetă a încetat să se mai joace cu mingea ei și s-a apropiat de mine.

– Bună. Ești un naufragiat?

N-am știut ce să-i răspund. Pur și simplu am zâmbit, fericit să știu că în Havana viața mea, ca aceea a unui naufragiat dus de valuri pe o plajă, tocmai începea din nou.

¹ Înghețată făcută în casă, pe bază de lapte praf, smântână, zahăr și gălbenuș de ou. (n.red.)